

ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 657.1/658.562.012.7

**УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ДЕБІТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

А. В. Войтюк

студентка 4 курсу, група ОА-42, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент О. О. Осадча

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті досліджено значення якості облікової інформації щодо дебіторської заборгованості. Визначено чинники, які впливають на якість облікової інформації стосовно дебіторської заборгованості, та запропоновано способи контролю якості такої інформації.

Ключові слова: якість облікової інформації, дебіторська заборгованість, контроль якості.

В статье исследовано значение качества учетной информации по дебиторской задолженности. Определены факторы, влияющие на качество учетной информации о дебиторской задолженности, и предложены способы контроля качества такой информации.

Ключевые слова: качество учетной информации, дебиторская задолженность, контроль качества.

This article explores the importance of quality accounting information about receivables. The factors influencing the quality of accounting information on accounts receivable are determined. The methods of quality control of accounting information about receivables are proposed.

Keywords: quality of accounting information, accounts receivable, quality control.

В умовах сучасних інформаційних технологій відбувається стрімке удосконалення методичних та організаційних аспектів формування облікової інформації, які безпосередньо впливають на управлінські рішення стосовно подальшої діяльності суб'єктів господарювання. При цьому практичний досвід показує, що облікова система суб'єктів господарської діяльності нерідко видає неадекватну інформацію, яка не відповідає інформаційним потребам користувачів, що призводить до появи сумнівів відносно правильності та якості облікової системи в цілому. Виходячи з вищесказаного у практичній діяльності підприємств постає проблема формування якісної облікової інформації та розробка ефективних способів управління її якістю.

Проблемні питання якості облікової інформації досліджували такі вітчизняні та закордонні вчені-економісти, як А. С. Кузнецова, Н. Л. Правдюк, Н. Ю. Єршова, М. М. Кокарева та інші. Однак, наукові праці стосовно управління якістю облікової інформації щодо дебіторської заборгованості відсутні.

Метою статті є дослідження способів управління якістю облікової інформації щодо дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання.

На сьогоднішній день при прийнятті всіх рішень стосовно своєї подальшої діяльності, суб'єкти господарювання опираються на результати показників фінансової звітності, отриманої внаслідок обробки облікової інформації. Відповідно до П(С)БО-1 фінансова

звітність є бухгалтерською звітністю, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період, представлена у п'яти формах та розкриває інформацію стосовно активів, витрат, власного капіталу, грошових коштів, зобов'язань і подається керівнику для прийняття подальших управлінських рішень [1].

Доцільність прийняття будь-якого рішення безпосередньо залежить від якості поданої інформації. Єршова Н. Ю. розкриває значення «якості» як сукупність властивостей, ознак товарів, матеріалів, послуг, робіт, що характеризують їх відповідність своєму призначенню і сформульованим до них вимогам, а також здатність задовольняти потреби і запити споживачів [2].

Чинники, які впливають на якість облікової інформації поділяються на зовнішні (рівень соціального розвитку суспільства, рівень технічного розвитку суспільства, рівень міжнародної інтеграції, зовнішні інвестиції, зростання ринку цінних паперів, стан системи бухгалтерського та податкового обліку, облікові традиції, корумпованість суспільства) та внутрішні (внутрішнє середовище бізнесу, використовувані засоби обробки первинних даних, організаційно-правова форма підприємства, інформаційні технології, кваліфікація працівників, єдність облікових і допоміжних питань, розуміння керівництвом важливості облікової системи).

Варто відмітити, що ознаки якості облікової інформації є індивідуальними для кожного окремо взятого споживача і залежать як від об'єктивних, так і суб'єктивних потреб, що стосується, зокрема, і якості облікової інформації щодо дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість є однією з основних складових фінансової звітності та відображається за наступними статтями:

- 1) дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
- 2) дебіторська заборгованість за розрахунками :
  - за виданими авансами;
  - з бюджетом (у тому числі з податку на прибуток).

З метою управління якістю облікової інформації, яка безпосередньо стосується дебіторської заборгованості необхідно провести її оцінку, визначити фактори впливу, методи контролю та розробити способи щодо управління отриманою інформацією. Завищення або заниження оцінки вартості дебіторської заборгованості впливає на достовірність показників фінансової звітності та прийняття управлінських рішень, що базуються на неточних даних з інформаційних джерел.

Для визначення впливу факторів на дебіторську заборгованість суб'єкта господарювання їх розподіляють на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх факторів відносять фінансову стабільність, підтримку бізнесу з боку держави, ємність та насиченість ринку, грошово-кредитну політику, що впливають на загальний стан економіки в країні. До внутрішніх факторів відносять обсяги реалізації послуг, систему розрахунків з покупцями, кваліфікованість персоналу, котрі впливають на фінансовий стан власне суб'єкта господарювання [3].

Слід зазначити, що основну увагу під час ведення обліку, реєстрації господарських операцій та складанні фінансової звітності, приділяють такому внутрішньому фактору як кваліфікованість персоналу. Це пояснюється тим, що при веденні бухгалтерського обліку та формуванні звітності суб'єкта господарювання, особи, відповідальні за складання такої звітності, часто нехтують вимогами законодавчих та нормативних актів, що призводить до появи помилкової інформації. Це, в свою чергу, може призвести до перекручування показників звітності, заниження податкової бази та інших порушень, наслідком яких може бути застосування відповідних штрафних санкцій до суб'єкта господарювання [4].

Серед причин, що спричиняють появу помилкової та недостовірної інформації виокремлюють наступні:

- арифметичні та/або логічні помилки в облікових записах;
- помилки в розрахунках;
- неповноту обліку;
- невірне відображення або відсутність відображення здійснених господарських операцій;
- необґрунтованість облікових записів щодо віднесення дебіторської заборгованості до безнадійної або її списання;
- недостатнє висвітлення інформації в облікових формах.

З метою уникнення та запобігання появи інформації, котра призводить до неправдивого висвітлення показників фінансової звітності, суб'єкти господарювання можуть запроваджувати систему внутрішнього контролю.

Для забезпечення контролю операцій щодо дебіторської заборгованості суб'єктами господарювання самостійно проводиться внутрішній аудит всіх операцій. Для цього можна використовувати як стандартну програму аудиту дебіторської заборгованості, так і розробити її самостійно відповідно до здійснених операцій. У даній програмі зазначаються конкретні завдання аудиту та процедури виконання цих завдань.

Враховуючи масштаби діяльності великим суб'єктам господарювання доцільно створювати відділ контролю за дебіторською заборгованістю та використовувати сучасні автоматизовані системи обробки інформації, а малим – доручати цю справу працівнику відділу бухгалтерського обліку, який безпосередньо підпорядковується керівнику підприємства та передає йому всю отриману інформацію. Така організація бухгалтерського відділу дозволяє розділити обов'язки між працівниками та відповідальність за зібрану, опрацьовану вручну або автоматично, та подану керівнику, для прийняття управлінських рішень, інформацію. Таким чином сформована облікова інформація буде якіснішою та доцільнішою у використанні.

Можна виокремити наступні основні способи управління якістю облікової інформації щодо дебіторської заборгованості:

1. Створення відділу контролю за дебіторською заборгованістю / доручення окремому працівнику відділу бухгалтерського обліку обов'язків контролювати здійснення операцій щодо дебіторської заборгованості.
2. Раціональний розподіл обов'язків та відповідальності між працівниками відділу бухгалтерії.
3. Ведення автоматизованої системи обліку.
4. Перевірка інформації, отриманої на основі автоматизованого обліку.
5. Підвищення рівня кваліфікації працівників шляхом оплати навчальних курсів, проведення тренінгів та забезпечення матеріального заохочення.

На сьогоднішній день якість облікової інформації відіграє важливу роль у прийнятті управлінських рішень. Якість облікової інформації стосовно дебіторської заборгованості дозволяє уникнути потенційно безнадійної заборгованості та зберегти ресурси суб'єкта господарювання. Встановлено, що з метою управління якістю облікової інформації, яка безпосередньо стосується дебіторської заборгованості, суб'єкти господарювання можуть використовувати такі способи, як створення відділу контролю за дебіторською заборгованістю; розподіл обов'язків між окремими працівниками облікової служби; використання автоматизованої системи обліку та проведення перевірки отриманої інформації; сприяння підвищенню рівня кваліфікації працівників.

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 08.02.2014 року (зі змінами і доповненнями). [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. 2. Єршова Н. Ю. Якість облікової інформації: методичний підхід до оцінювання / Н. Ю. Єршова // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2014. Випуск 8. – С. 368–374. 3. Свінарьова Г. Б. Система контролю дебіторської заборгованості на торговельному підприємстві / Г. Б. Свінарьова // Облік. Аналіз. Аудит. – 2014 – С. 94–98. 4. Кокарева М. М., Проблема качества учетной информации в условиях искажения данных бухгалтерской отчетности / М. М. Кокарева // Актуальные вопросы экономических наук. – 2014. №38 – С. 140–144.